

11. Ministerstvo zakordonnyh sprav Ukrainy [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.mfa.gov.ua>

12. Ukrain's'ka pravda [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.pravda.com.ua>

13. Zakon Ukrainy «Pro ratyfikaciju Ugody mizh Kabinetom ministriv Ukrainy ta MOM shhodo statusu MOM v Ukraini ta spivrobotnytvo u sferi migracij» (vid 13 lypnja 2000 r.) // Ofic. visn. Ukrainy. – 2002. – №2. – S.109.

14. Ugoda mizh Administracijeu Derzhavnoi' prykordonnoi' sluzhby Ukrainy i Mizhnarodnoju organizacijeu z migracij' pro spivrobotnytvo (vid 01.04.2005 r.) // Ofic. visn. Ukrainy vid 22.07.2005 r. – 2005. – №27. – S.229. – St. 1603, kod akta 32937/200515. Ugoda pro spivrobotnytvo mizh Ministerstvom vnutrishnih sprav Ukrainy i Mizhnarodnoju organizacijeu z migracij' (vid 14.09.2005 r.) // Ofic. visn. Ukrainy vid 10.05.2006 r. – 2006. – №17. – S.360. – St. 1312. Kod akta 36104/2006

16. Deklaracija MOP osnovnyh pryncypiv ta prav u sviti praci (uhvalena Mizhnarodnoju konferencijeu praci na i'i' visimdesjat shostij sesii' v Zhenevi, 18 chervnja 1998 roku) Konvencii' ta rekomendacij', uhvaleni Mizhnarodnoju organizacijeu praci 1965–1999, Tom II Mizhnarodne bjuro praci, Zheneva [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/993–260>

17. Osnovy ohorony praci: Pidruchnyk. 21–e vydannja, dopovnene ta pereroblene. / K. N. Tkachuk, M. O. Halimov's'kyj, V. V. Zaczarnyj, D. V. Zerkalov, R. V. Sabarno, O. I. Polukarov, V. S. Koz'jakov, L. O. Mitjuk. Za red. K. N. Tkachuka i M. O. Halimov's'kogo. – K.: Osnova, 2006. – 448 s.

18. Zakon Ukrainy «Pro pryjednannja Ukrainy do Konvencii' pro status bizhenciv ta Protokolu shhodo statusu bizhenciv» (vid 10 sichnja 2002 roku) // Urjadovyj kur'jer. – 2002. – 23 sich. – S.7–11.

Kasianova M. M., PhD, Associate Professor, doctoral student of National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine, Kyiv), k.marina81@rambler.ru

International organizations on migrant workers' rights protection

The present paper is dedicated to the study and analysis of activity of international organizations on migration and migrant workers' rights protection. The main directions and approaches to state regulation in this field are studied, international acts on migrant workers are analyzed.

The author comes to the conclusion that the Government should contribute to the activity of Ukrainian human rights organizations by opening offices in Ukrainian migrant's countries of residence as well as maintenance partnership and conducting long term projects among similar Ukrainian and foreign human rights organizations. With the help of consistent cooperation with NGOs Ukrainian state bodies will be able to see a better 'picture' of Ukrainian working migration in Europe; more information on the mechanisms of pathological forms of working migration, in particular how recruitment, employment and debt burden are connected; improve mechanisms of assistance for migrants in need; possibilities to compare reliable data from different countries; tools of continuous cooperation with employers' organizations and trade unions.

Keywords: migration, international organization, labour legislation.

Касьянова М. Н., кандидат исторических наук, доцент, докторант Киевского национального педагогического университета им. М. П. Драгоманова (Украина, Киев), k.marina81@rambler.ru

Международные организации по защите прав мигрантов

Изучена и проанализирована деятельность международных организаций по вопросам миграции и защиты прав трудящихся-мигрантов. Исследованы основные направления и подходы к государственному регулированию этой сферы, проанализированы международные акты в отношении рабочих-мигрантов и системы международных договоров по вопросам трудовой миграции.

Автор пришел к выводу, что государство обязано способствовать украинским правозащитным организациям в открытии филиалов в странах пребывания украинских мигрантов, а также поддержке партнерских отношений и долгосрочных проектов между правозащитными организациями Украины и стран пребывания. Благодаря системному сотрудничеству с неправительственными организациями украинские государственные органы могут создать картину украинской трудовой миграции в Европе; информацию о механизме патологических форм трудовой миграции, в частности связей между вербовкой, трудоустройством; совершенствование механизмов помощи тем мигрантам, которые в ней нуждаются; возможности сравнения надежных данных из разных стран; инструменты регулярного сотрудничества с организациями работодателей и профсоюзами.

Ключевые слова: миграция, международная организация, трудовое законодательство.

* * *

УДК 327:321.7(73:100)

Пурій М. Р.,
аспірантка кафедри країнознавства
та міжнародного туризму, Львівський
національний університет ім. Івана Франка
(Україна, Львів), mariya.puriy@gmail.com

ДЕМОКРАТИЗАЦІЯ, ЯК ОСНОВНИЙ АСПЕКТ ІДЕОЛОГІЧНОГО ВИМІРУ ГЕГЕМОНІЇ США

Метою дослідження є аналіз явища демократизації, як основного аспекту ідеологічного виміру гегемонії США. Відповідно до мети були поставлені наступні завдання: окреслити поняття гегемонії та її основні виміри; визначити основні приклади країн-гегемонів в сучасній історії людства; пояснити, що таке демократизація та чому вона вважається основою ідеологічного виміру гегемонії США; та навести основні причини чому демократія вигідна Сполученим Штатам. Застосовані методи: історичний, метод аналізу, синтезу та описовий метод. Основний висновок: демократизація є найважливішим інструментом Сполучених Штатів Америки для встановлення їх ідеологічної гегемонії в світі.

Останні дослідження та публікації: було використано, в основному, зарубіжні джерела, а також деякі вітчизняні. Особливо важливими при дослідженні стали праці таких авторів як Д. Форсайт, Л. Даймонд, І. Валлерстайн, В. Адамсон, М. Розе, К. Брендист, І. Кларк. Також вартими уваги є праці Д. Спіро, М. Вейнера та Ч. Хауса. Щодо вітчизняної літератури, то питання гегемонії та її вимірів, зокрема ідеологічного виміру гегемонії, на жаль, не є розвинутим, що, відповідно, підкреслює важливість дослідження.

Ключові слова: демократизація, гегемонія, ідеологічна гегемонія, виміри гегемонії, США.

Слово «гегемонія» в перекладі з грецької мови означає «лідерство». У міжнародних відносинах гегемоном вважається держава, яка є лідером, або провідною державою серед групи держав. Ключовою ідеєю сучасної гегемонічної теорії у міжнародних відносинах є те, що світ потребує єдиної домінуючої держави, яка повинна створювати правила (наприклад – вільна торгівля) необхідні для існування міжнародної системи та забезпечувати їх виконання іншими важливими учасниками цієї системи. Щоб бути гегемоном держава повинна мати можливість забезпечувати дотримання правил системи, бажання цим займатись, та бути відданою такій системі, яка сприймається як взаємовигідна іншими великими державами.

У свою чергу, вищезгадана можливість спирається на наявність трьох наступних атрибутів:

- великої, зростаючої економіки;
- домінування в провідних технологічних чи економічних секторах;
- та політичної могутності, підкріпленої потужним військовим потенціалом.

Гегемонія також передбачає наявність та контрольоване використання багатогранного набору енергетичних ресурсів. І нарешті, що найважливіше, усі держави-гегемони мають одну спільну рису – використання структурної, або так званої «м'якої», сили. Саме використання структурної сили дозволяє гегемону займати центральну позицію в межах системи, і, в разі бажання, відігравати роль лідера в цій системі. Можливість гегемона формувати переваги та зацікавлення інших держав є настільки ж важливою, як і його здатність керувати сировинними ресурсами, оскільки використання структурної сили мінімізує шанси того, що державі-гегемону доведеться мобілізувати свої ресурси прямим та примусовим чином [5, с. 233].

Коли ми говоримо про мобілізацію ресурсів мова йде про всі можливі ресурси. Адже гегемонія є чимось значно

більшим аніж просто пануванням однієї держави над іншими, гегемонія – це чітко виражене лідерство у п'яти основних вимірах концепції гегемонії, а саме: військова, економічна, політична, інституційна та ідеологічна гегемонія.

Нижче, розглянемо кожен із вимірів детальніше:

1. Військовий

Гегемон має наймогутнішу армію у світі, яка є значно сильнішою, аніж будь-яка з інших існуючих. Його система військових альянсів є сильнішою, аніж будь-який інший конкурентний військовий блок.

2. Економічний

Гегемон володіє найбільшою і найбільш технологічно розвинутою економікою у світі. Він є основним торговим партнером більшості країн світу, включаючи більшість великих держав.

3. Політичний

Гегемон має широкий спектр політичних союзників та дружні відносини з більшістю країн і великих держав.

4. Інституційний

Гегемон, співпрацюючи зі своїми союзниками, встановлює більшість правил, які керують глобальним політичними і економічними відносинам. Така держава, разом зі своїми союзниками, як правило, контролює більшу частину міжнародних інституцій. Таким чином, більшість політики міжнародних інститутів створюється на користь гегемона та його союзників.

5. Ідеологічний

Гегемон, в основному, визначає умови дискурсу у глобальних відносинах. Зокрема, як колись слушно зауважив Карл Маркс: «панівними ідеями будь-якого часу є ідеї панівного класу». Саме так і є, адже сьогодні основними уявленнями про процес глобалізації є уявлення гегемона [6, с. 264].

Аналізуючи виміри гегемонії, варто також врахувати два надзвичайно важливі твердження: (1) гегемонія містить в собі як примус так і добровільну згоду; та (2) існування контр-гегемоній та контр-гегемонічних союзів є неминучим.

Роз'яснюючи перше твердження, необхідно зазначити, що у міжнародних відносинах теорія гегемонії є надзвичайно важливою, оскільки вона відображає як тенденцію провідної держави світу насильно стверджувати своє панування, так і створювати союзи, ідеї та інституції, які залучають до відносно вільної участі, у більш-менш відкритій міжнародній системі, інші держави та народи.

Гегемонія, відповідно, втілює як примус неформальної імперії, так і згоду на демократичну участь. Вона поєднує як «жорстку» силу військової та економічної імперії, так і «м'яку» силу демократичних ідей та глобальних інституцій. Оскільки сучасна міжнародна система, розбудована навколо гегемонії США, включає в себе елементи як примусу, так і згоди, з часом вона може перерости у формат розширеної неформальної імперії, або ж у більш демократичний, мирний світовий порядок [4].

Щодо другого твердження, то усі держави мають вибір: або бути на стороні гегемона, або проти нього, як в рамках загальної стратегії так і з конкретних питань. В термінології міжнародних відносин, такий спектр варіантів для вибору називається «bandwagoning» (коли

обираєш сторону гегемона), або «balancing» (коли вступаєш в союз проти гегемона). Навіть гегемони стикаються з опором народних рухів і національних еліт, які намагаються зруйнувати плани гегемона щодо глобалізації у кожному з п'яти перерахованих вище вимірів.

Держави, які виступають проти гегемона, часто утворюють систему анти-гегемонічних союзів, як це зробили Радянський Союз і Китай на початку холодної війни; Німеччина, Японія та Італія в 1930-х; а також Німеччина і Австро-Угорщина на початку 20-го століття. Міжнародні політичні рухи також виникають з ціллю виступити проти гегемона. Комунізм, фашизм і поточні антиглобалізаційні рухи є прикладами таких рухів опору проти гегемона [6, с. 258].

Беручи до уваги все вищезазначене в історичному контексті, можемо виділити три держави, які максимально відповідають ознакам держави-гегемона: Нідерланди у XVII ст., Великобританія у середині XIX ст. та США з середини XX ст.

У першому випадку гегемонія пов'язана зі зростанням морської, а згодом і торгівельної, могутності Голландії, що, у підсумку, допомогло цій державі стати лідером і у фінансовій сфері та досягти статусу світової держави-гегемона [1].

Другим прикладом гегемонії була Британська імперія, відповідно з Британією в ролі гегемона. Ця держава, яка, знову ж таки шляхом морської могутності, колонізувавши четверту частину суходолу землі, так і не змогла втримати панування над нею через елементарну непередуманість зовнішньої політики. Однак, найбільш вагомою причиною занепаду Британської гегемонії була нездатність змагатися із США за статус держави-гегемона [3].

І нарешті, третім прикладом держави-гегемона є Сполучені Штати Америки, які, незважаючи на те, що на сучасному етапі світової історії їхній гегемонічний статус підлягає сумнівам, все ж намагаються усіма можливими способами зберегти цей статус та ті переваги, які він надає.

Роль цієї держави-гегемона не варто недооцінювати, адже вона є першим прикладом досягнення гегемонії не шляхом односторонніх зусиль однієї держави, а шляхом утворення навколо себе потужного альянсу, який і став одним із найвагоміших інструментів для досягнення вищезазначених цілей.

Саме так, сучасний стан «гегемонічних дебатів» є, як мінімум, неоднозначним. В основному є три способи трактування гегемонії США від 1945 року: (1) безперервна гегемонія; (2) структурна перерваність гегемонії (1990-ті роки); (3) агентська перерваність гегемонії (2000-і роки). Водночас, для деяких аналітиків гегемонія Сполучених Штатів була безперервною, починаючи з 1945-го року [8, с. 27].

Проявивши себе як «перспективний гегемон» ще на початку XX століття, США повністю перейняли цю роль у 1945-му році і відігравали її відтоді. Для керівної еліти Сполучених Штатів Америки бути лідером в світі стало звичкою за останні 70 років. Гегемонія стала їхнім стилем життя. З цієї точки зору, США, безсумнівно, продовжують залишатися світовим гегемоном.

Більше того, у 1990-х Сполучені Штати взяли на себе відповідальність за «Новий світовий порядок»,

який покликаний захищати державні кордони від їх насильної зміни (Кувейт), а також боротися з насильством в державах, що не відбулися, та в таких, що відзначаються особливою жорстокістю (Сомалі, Боснія, Косово), звісно ж в обмін на розширення Американської гегемонії як на схід, так і на захід. Фактично, основною концепцією стала побудова глобального суспільного порядку на чолі зі США. Як і під час існування минулих регіональних гегемоній, США візьмуть на себе відповідальність за мир та стабільність, а інші актори, в свою чергу, будуть готові їм підпорядковуватись [15, с. 113].

Нарешті, переходимо до найважливішого питання цієї статті – що ж стало основою нового світового порядку на чолі зі США?

Як і попередні два гегемони Сполучені Штати, у певний момент, стали лідером в економічному, військовому, політичному, інституційному та ідеологічному вимірі. Лідерство у перших чотирьох вимірах забезпечили це місце для США, але саме лідерство в останньому, ідеологічному, дозволяє США зберігати цю позицію за сучасних умов. Саме так, ідеологія демократії стала реальністю зовнішньої політики США – її незамінною частиною.

Демократизація є переходом держави до більш демократичного політичного режиму. Вона може бути переходом від авторитарного режиму до повноцінної демократії, переходом від авторитарної політичної системи до напівдемократії, чи переходом від напівавторитарної політичної системи до демократичної політичної системи. Результат може бути консолідований (як це було, наприклад, у Великобританії) або демократизація може зіткнутися з постійним реверсуванням (як, наприклад, в Аргентині). Різні моделі демократизації часто використовуються для пояснення інших політичних явищ, таких як: чи піде країна на війну, або ж, чи зростатиме її економіка. Сама демократизація залежить від різних факторів – як від історії економічного розвитку держави так і від наявності громадянського суспільства в ній [13, с. 24].

Ідеальним результатом процесу демократизації є забезпечення того щоб люди мали право голосувати і щоб цей голос, у їхній політичній системі, був почутий.

Для багатьох, демократія, здавалося б, є квінтесенцією американських цінностей. Це логічно, враховуючи, що демократія завжди була в центрі американської як зовнішньо– так і внутрішньо– політичної риторики. Зокрема, адміністрація Дж. Буша молодшого неодноразово стверджувала, що вона проводить політику підтримки свободи і людської гідності в кожній частині світу: «Ми проводимо цю політику як тому, що це правильно так і тому, що вона суперечить страху, ненависті і нерівності, які сприяють процвітанню тероризму та насильства. Наша політика заснована на основоположних цінностях, які підтримують захист прав людини шляхом демократії і верховенства закону. Ми віддані захисту свободи і просуванню демократії та прав людини, як через слова, так і через вчинки» [7].

Незважаючи на доволі таки поляризовану партійну атмосферу у Вашингтоні, в обох партій Конгресу США існує домовленість про просування демократії в світі, як основної цінності американської зовнішньої політики. Так, Білл Клінтон, зокрема, стверджував:

«Від часу свого заснування, наша нація наполягала на тому, що люди мають право контролювати власне життя, переслідувати свої мрії. У цьому столітті американці діяли керуючись цими принципами, йшли на жертви заради них та боролися у двох світових війнах щоб свобода нарешті здобула перемогу над тиранією. Тепер ті ідеї за які ми боремося – демократія і свобода – свобода релігії, свобода слова, свобода проведення зборів, відкриті ринки, повага до різноманітності – ці ідеї стають все більше і більше ідеалами всього людства» [9].

Така прихильність до демократизації була проголошена майже сторіччя тому Вудро Вільсоном, коли він виправдав вступ Америки у Першу світову війну стверджуючи, що це було необхідним для того, щоб «зробити світ безпечним для демократії». А в ніч напередодні вступу США у другу світову війну, Франклін Рузвельт охарактеризував США як «арсенал демократії», яка прагне до забезпечення «чотирьох основних свобод» для всіх народів світу.

Водночас, в минулому столітті, всіляко захищаючи та нав'язуючи демократію, США зросли до держави небувалої потужності в міжнародній системі, до такої, яку деякі науковці називають гіпер–державою. Однак, така потужність, якої досягли США, фактично підриває демократичне функціонування міжнародних інституцій, особливо в поєднанні з недавнім відродженням односторонності США щодо прийняття рішень в сфері зовнішньої політики. Адже коли Американська гіпердержава діє в односторонньому порядку на міжнародній арені то такі дії досить виразно конфліктують з будь–якою концепцією демократичного функціонування міжнародних інституцій [2].

Демократія, в такому форматі в якому ми її знаємо сьогодні, є відносно новим явищем. У той час як деякі з грецьких держав і число міст середньовічної Польщі мали режими, які містили певні демократичні аспекти, сучасна демократія тільки датується кінцем XVIII–го століття. Щоб вважатися демократичною, країна повинна: (а) обирати своїх лідерів шляхом справедливих і конкурентних виборів; (б) забезпечувати захист основних громадянських свобод; і (в) поважати верховенство права. Деякі теоретики також стверджують, що демократія повинна мати капіталістичну економіку, сильне громадянське суспільство та суспільну культуру, хоча і не всі політологи підтримують ці два критерії [12].

Демократизація є процесом, в якому країна встановлює відповідний режим. Однак відкритим серед політологів залишається питання про те, як саме цей процес відбувається, а також, які саме критерії використовувати для визначення того, що демократизація насправді відбулась. Адже в багатьох країнах, в яких була проголошена демократія, вона була дуже швидко повалена в результаті військового перевороту або іншого типу повстання, яке призвело до встановлення альтернативного авторитарного уряду. Як правило, ми не вважаємо демократію такою що дійсно прижилася, доки принаймні тричі не були проведені національні вибори. Іншим критерієм, що був підтриманий багатьма експертами, стала мирна передача влади від однієї політичної партії, або коаліції, колишній опозиції. Такий перехід є надзвичайно важливим, оскільки це означає,

що основні політичні сили в країні готові врегулювати свої суперечки без застосування насильства і визнати, що всі вони будуть проводити певний період часу поза владою.

За Розе, режим вважається повноцінною демократією, якщо він володіє наступними якостями:

1. у ньому панує верховенство права;
2. інститути громадянського суспільства діють активно та незалежно від держави;
3. вибори є вільними і справедливими;
4. управлінці підвітні виборцям [13, с. 36].

Менш зрозуміло, як саме відбувається демократизація. Так в індустріалізованих країнах Західної Європи та Північної Америки вона відбувалася доволі довго. А у Сполучених Штатах і Великобританії пройшло понад століття перш ніж всі інститути і практики, згадані вище, повноцінно функціонували. У Франції, Німеччині та Італії демократичні режими зазнали краху і були замінені фашистськими. Звісно ж, цілком очевидно, що сьогодні процес демократизації може відбуватися значно швидше. Тим не менш, це, звичайно, не щось, чого можна досягнути за день. Демократизація потребує часу, оскільки вона вимагає введення нових інститутів і всенародної довіри до них, що майже ніколи не досягається швидко.

То чому ж на сучасному етапі розвитку людства США бачать настільки велику вигоду в демократизації інших країн світу? По–перше, Сполучені Штати завжди будуть зацікавлені в просуванні демократії, оскільки подальша демократизація не лише покращує життя громадян інших країн, але й сприяє мирному співіснуванню держав в межах міжнародної системи. По–друге, піклуючись про громадян інших країн та міжнародний мир, Сполучені Штати, в першу чергу, бачать власну вигоду в подальшому розповсюдженні демократії. І нарешті, по–третє, поширення демократії прямо сприятиме досягненню національних інтересів Сполучених Штатів, оскільки демократичні режими не нестимуть загрози у вигляді війни або терористичних атак проти США, не стануть джерелом біженців, які шукатимуть притулку в Сполучених Штатах, і, як правило, перебуватимуть в союзі зі Сполученими Штатами Америки. Отже, нижче наведені основні причини, чому поширення демократії є вигідним для США:

1. Демократія не піде на війну зі Сполученими Штатами

По–перше, демократичні держави ніколи не розпочнуть війну проти США (звісно ж лише у випадку якщо Сполучені Штати залишатимуться демократією). Логіка так званого «демократичного миру» полягає у тому, що Сполучені Штати будуть мати менше ворогів у світі більшого числа демократій. Якщо демократії практично ніколи не йдуть на війну одна проти одної, то, відповідно, жодна демократія не буде вести війну проти Сполучених Штатів. Шанси того, що демократична держава перебуватиме в кризі чи збройному конфлікті зі США є мінімальними. Просування демократії сприятиме не лише забезпеченні миру в світі, але й підвищить рівень національної безпеки США за рахунок усунення потенційних воєнних загроз. Цілком логічно, що якщо Росія, Китай і принаймні деякі країни арабського та ісламського світів стануть стабільними

демократіями, рівень загрози національній безпеці США суттєво впаде.

2. Демократичні держави не підтримуватимуть тероризм проти Сполучених Штатів

По–друге, поширення демократії сприятиме зміцненню національної безпеки США, оскільки демократії не підтримуватимуть терористичні дії проти Сполучених Штатів. Спонсорами сучасного міжнародного тероризму є жорсткі авторитарні режими, як, наприклад, в Сирії, Ірані, Іраку, Північній Кореї, Лівії та Судані.

Деякі скептики демократично–мирного режиму відзначають, що демократичні держави іноді спонсорували таємні операції, або «внутрішньодержавний тероризм», проти інших демократичних держав. До прикладів належать дії США в Ірані в 1953 році, в Гватемалі в 1954 році, і в Чилі в 1973 році. Проте ці аргументи ніяк не дискредитують твердження про те, що демократичні режими не підтримують тероризм проти Сполучених Штатів. У кожному з вищезазначених випадків, цілком виступала держава зі сумнівними демократичними характеристиками. Дії США обмежувались втручанням у внутрішні справи і аж ніяк не були пов'язані із звинуваченням у тероризмі. І нарешті, ініціатором так званих «державних терористичних актів» у кожному випадку виступали саме США, що свідчить про те, що Сполучені Штати не повинні боятися інших демократій [10, с. 347; 11, с. 391].

3. Демократії не стануть джерелом біженців/емігрантів

По–третє, поширення демократії буде служити американським інтересам за рахунок скорочення числа біженців, які проситимуть притулку у США. Країни, які генерують найбільше біженців, як правило, є найменш демократичними. Відсутність демократії зазвичай призводить до внутрішніх конфліктів, міжетнічної ворожнечі, дискримінації на основі політичних переконань, і швидкого зростання населення – все це, як правило, спричиняє зростання числа біженців. Поширення демократії може зменшити потоки біженців до США усуваючи ті причини, які є ключовими при прийнятті особою рішення про набуття статусу біженця [18, с. 29].

Результати втручання США 1994 року в Гаїті демонструють, як саме втручання США шляхом демократизації сприяло зменшенню потоку біженців. Число біженців, які намагалися проникнути з Гаїті в США, різко зменшилось після того як американські війська скинули хунту на чолі з генералом Раулем Седраса і відновили на посаді демократично обраний уряд Жан–Бертрана Арістіда, хоча економічна ситуація на Гаїті не відразу покращилась [14, с. 136].

Окрім скорочення числа країн, які генерують біженців, поширення демократії також, ймовірно, сприятиме збільшенню числа країн, які будуть готові прийняти біженців, тим самим зменшуючи кількість біженців, які намагатимуться в'їхати в Сполучені Штати Америки.

4. Демократичні держави будуть союзниками США

По–четверте, глобальне поширення демократії просуватиме американські інтереси шляхом створення більшої кількості потенційних союзників для Сполучених Штатів. Історично так склалось, що більшість із союзників

Америку були демократіями. Фактично, набагато імовірніше що демократія вступить в союз з іншою демократією, радше ніж з будь-яким недемократичним режимом. Навіть ті науковці, які сумніваються в статистичних даних на користь демократично-мирного режиму, згодні, що «природа режимів ... є важливою змінною для розуміння утворення союзів ... демократії утворюють союзи з іншими демократіями». Таким чином, поширення демократії буде сприяти як кількісному, так і якісному показнику союзників США [17, с. 186; 16, с. 296].

5. Американські ідеали процвітають, коли інші їх приймають

По-п'яте, поширення демократії в світі, ймовірно, збільшить в американців внутрішню задоволеність власними демократичними інститутами. Одним з найважливіших стимулів для намагання США поширити демократію завжди було переконання в тому, що американська демократія буде здоровішою, якщо інші країни приймуть у себе схожу політичну систему. У якійсь мірі, це переконання відображає переконаність у тому, що демократичні режими ставитимуться лояльніше до США. Це також відображає і той факт, що демократичні принципи є невід'ємною частиною національної ідентичності США. Таким чином, Сполучені Штати особливо зацікавлені в поширенні своїх національних ідеалів [15, с. 104].

6. Демократії – кращі економічні партнери

І нарешті, по-шосте, Сполучені Штати виграють від поширення демократії, оскільки демократичні режими є кращими партнерами в сфері економіки. Демократії, у своїй переважній більшості, це країни з ринковою економікою, відповідно, їх економіка є процвітаючою і відкритою. Сполучені Штати, як правило, можуть встановити взаємовигідні торговельні відносини з демократіями. І, що не менш важливо, демократичні режими також здатні забезпечити кращі умови для закордонних інвестицій США, в силу їх політичної стабільності та ринкової економіки.

Отже, демократизація є однією з найбільш важливих концепцій та тенденцій в сучасній політичній науці. Це концепція – значення якої тільки починають розуміти практики, що займаються вирішенням конфліктів. З одного боку, це відносно проста ідея, оскільки демократизація – це встановлення демократичного політичного режиму. Тим не менш, на практиці, демократизація є чимось, що не так вже й легко зрозуміти, вже й не кажучи про досягнути.

Ще в середині попереднього століття Сполучені Штати Америки обрали демократизацію як ядро їхньої зовнішньої політики, стверджуючи, що поширення демократії у світі є основним завданням США на міжнародній арені. Така позиція була в першу чергу обумовлена тим, що збільшення числа демократій у світі є вигідним США, адже країни, в яких панує демократичний режим, ніколи не підуть на війну зі США, чи не підтримуватимуть тероризм спрямований проти них, не стануть джерелом біженців/мігрантів до США, стануть надійними союзниками для Сполучених Штатів та вигідними економічними партнерами, і нарешті, що не менш важливо, – сприятимуть процвітанню демократичних інститутів у США.

Звісно, ніхто не ставить під сумнів те, що позиції США за останні декілька років суттєво змінилися, адже важливість постійно зростаючої ролі таких акторів як Китай, Росія та ЄС є беззаперечною. Однак, допоки США контролюють всі виміри гегемонії на світовій арені, а саме такою є ситуація на сьогоднішній день, статус сучасної держави-гегемона належить саме їм.

Список використаних джерел

1. Библиотека гумер. Валлерстайн И. Три отдельных случая гегемонии [Електронний ресурс]. – 2002. – Режим доступу: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/History/Article/vall_tri.php
2. Сдина наддержави. XYZ [Електронний ресурс]. – 2010. – Режим доступу: http://www.uis.kiev.ua/strategy/hunt_superpower.html
3. История государства и права. Британська колоніальна імперія [Електронний ресурс]. – 1999. – Режим доступу: <http://uris.org.ua/istoriya-gosudarstva-i-prava-zarubezhnyh-stran/britanska-kolonialna-imperiya>
4. Міжнародна система і світовий порядок. Особливості світопорядку в сучасних умовах [Електронний ресурс]. – 2007. – Режим доступу: <http://ruthenia.info/txt/drgluck/irteo/6T4.html>
5. Adamson Walter L. Hegemony and Revolution: A Study of Antonio Gramsci's Political and Cultural Theory. Berkeley: University of California Press, 1980, p.304.
6. Brandist Craig. The Dimensions of Hegemony, BRILL, 2015, p.300.
7. Bush George W. «President Bush Calls for a «Forward Strategy of Freedom» to Promote Democracy in the Middle East» [Електронний ресурс]. – 2003. – Режим доступу: <http://www.whitehouse.gov/news/releases/2003/11/20031106-11.html>
8. Clark Ian Bringing Hegemony Back in: The United States and International Order, International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944–) Vol.85, No.1, International Order: Politics, Power and Persuasion (Jan., 2009), P.23–36.
9. Clinton Bill «Speech on Foreign Policy» [Електронний ресурс]. – 1996. – Режим доступу: <http://www.clintonpresidentialcenter.org/legacy/102296-speech-by-president-on-foreign-policy.htm>
10. Diamond Larry Promoting Democracy in the 1990s, Democracy's victory and crisis, Ed. Axel Hadenius, Cambridge University Press, 1997, P.311–370.
11. Forsythe, David P. «Democracy, War, and Covert Action», Journal of Peace Research, Vol.29, No.4 (August 1992), P.385–395.
12. Hauss Charles Democratization, Beyond Intractability. Eds. Guy Burgess and Heidi Burgess. Conflict Information Consortium, University of Colorado, Boulder. [Електронний ресурс]. – 2003. Режим доступу: <http://www.beyondintractability.org/essay/democratization>
13. Rose Mishler and Haerpfer Democracy and it's alternatives: understanding post-communist societies, 1998, p.272.
14. Rotberg Robert I. Clinton Was Right, Foreign Policy, No.102 (Spring 1996), P.135–141.
15. Ruggie John Gerard The Past as Prologue? Interests, Identity, and American Foreign Policy, International Security, Vol.21, No.4 (Spring 1997), P.89–125.
16. Siverson Randolph M. and Juliann Emmons Birds of a Feather, Journal of Conflict Resolution, Vol.35, No.2 (June 1991), P.285–306.
17. Spiro David E. The Insignificance of the Liberal Peace, Brown, Lynn-Jones, and Miller, eds., Debating the Democratic Peace, p.231.
18. Weiner Myron Bad Neighbors, Bad Neighborhoods: An Inquiry into the Causes of Refugee Flows, International Security, Vol.21, No.1 (Summer 1996), P.5–42.

References

1. Библиотека гумер. Валлерстайн И. Три отделе'ньх слухая гегемонии [Електронний ресурс]. – 2002. – Режим доступу: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/History/Article/vall_tri.php
2. Jedyna nadderzhava. XYZ [Електронний ресурс]. – 2010. – Режим доступу: http://www.uis.kiev.ua/strategy/hunt_superpower.html
3. Ystoriya gosudarstva y prava. Brytans'ka kolonial'na imperiya [Електронний ресурс]. – 1999. – Режим доступу: <http://uris.org.ua/istoriya-gosudarstva-i-prava-zarubezhnyh-stran/britanska-kolonialna-imperiya>
4. Mizhnarodna systema i svitoviy porjadok. Osoblyvosti svitoporjadku v suchasnyh umovah [Електронний ресурс]. – 2007. – Режим доступу: <http://ruthenia.info/txt/drgluck/irteo/6T4.html>

5. Adamson Walter L. *Hegemony and Revolution: A Study of Antonio Gramsci's Political and Cultural Theory*. Berkeley: University of California Press, 1980, p.304.

6. Brandist Craig. *The Dimensions of Hegemony*, BRILL, 2015, p.300.

7. Bush George W. «President Bush Calls for a «Forward Strategy of Freedom» to Promote Democracy in the Middle East» [Elektronnyj resurs]. – 2003. – Rezhym dostupu: <http://www.whitehouse.gov/news/releases/2003/11/200311106-11.html>

8. Clark Ian *Bringing Hegemony Back in: The United States and International Order, International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)* Vol.85, No.1, International Order: Politics, Power and Persuasion (Jan., 2009), P.23–36.

9. Clinton Bill «Speech on Foreign Policy» [Elektronnyj resurs]. – 1996. – Rezhym dostupu: <http://www.clintonpresidentialcenter.org/legacy/102296-speech-by-president-on-foreign-policy.htm>

10. Diamond Larry *Promoting Democracy in the 1990s, Democracy's victory and crisis*, Ed. Axel Hadenius, Cambridge University Press, 1997, P.311–370.

11. Forsythe, David P. «Democracy, War, and Covert Action», *Journal of Peace Research*, Vol.29, No.4 (August 1992), P.385–395.

12. Hauss Charles *Democratization, Beyond Intractability*. Eds. Guy Burgess and Heidi Burgess. *Conflict Information Consortium, University of Colorado, Boulder*. [Elektronnyj resurs]. – 2003. Rezhym dostupu: <http://www.beyondintractability.org/essay/democratization>

13. Rose Mishler and Haerpfel *Democracy and it's alternatives: understanding post-communist societies*, 1998, p.272.

14. Rotberg Robert I. *Clinton Was Right, Foreign Policy*, No.102 (Spring 1996), P.135–141.

15. Ruggie John Gerard *The Past as Prologue? Interests, Identity, and American Foreign Policy, International Security*, Vol.21, No.4 (Spring 1997), P.89–125.

16. Siverson Randolph M. and Juliann Emmons *Birds of a Feather, Journal of Conflict Resolution*, Vol.35, No.2 (June 1991), P.285–306.

17. Spiro David E. *The Insignificance of the Liberal Peace*, Brown, Lynn-Jones, and Miller, eds., *Debating the Democratic Peace*, p.231.

18. Weiner Myron *Bad Neighbors, Bad Neighborhoods: An Inquiry into the Causes of Refugee Flows, International Security*, Vol.21, No.1 (Summer 1996), P.5–42.

Puriy M. R., PhD student at Department of Country Studies and International Tourism of Ivan Franko National University of Lviv (Ukraine, Lviv), mariya.puriy@gmail.com

Democratization as the main aspect of the ideological dimension of US hegemony

The goal of the study is to analyze the phenomenon of democratization as the main aspect of the ideological dimension of the hegemony of USA. For the purpose of this goal the following objectives were set: to define the concept of hegemony and its main dimensions; to identify the main examples of hegemonic countries in modern world history; explain what is democratization and why it is considered the foundation of the ideological dimension of hegemony of the USA; and, to give the main reasons why democracy is beneficial to the United States. Applied methods: historical, method of analysis, synthesis and descriptive method. The main conclusion: democratization is an important tool for the United States to establish their ideological hegemony in the world.

Keywords: democratization, hegemony, ideological hegemony, dimensions of hegemony, USA.

Пурий М. Р., аспирантка кафедри странознавства і міжнародного туризму, Львівський національний університет ім. Івана Франко (Україна, Львів), mariya.puriy@gmail.com

Демократизация, как основной аспект идеологического измерения гегемонии США

Целью исследования является анализ явления демократизации, как основного аспекта идеологического измерения гегемонии США. Согласно цели были поставлены следующие задачи: определить понятие гегемонии и ее основные измерения; определить основные примеры стран-гегемонов в современной истории человечества; объяснить, что такое демократизация и почему она считается основой идеологического измерения гегемонии США; и привести основные причины, почему демократия выгодна Соединенным Штатам. Применены методы: исторический, метод анализа, синтеза и описательный метод. Основной вывод: демократизация является важнейшим инструментом США для установления их идеологической гегемонии в мире.

Ключевые слова: демократизация, гегемония, идеологическая гегемония, измерения гегемонии США.

* * *

УДК 327.88(470+571)

Намонюк Ч. І.,
кандидат політичних наук,
доцент кафедри міжнародних відносин
та міжнародної інформації, Українсько-арабський
інститут міжнародних відносин та лінгвістики
ім. Аверроеса Міжрегіональної Академії
управління персоналом (Україна, Київ),
okeyy@mail.ru

ПЕРЕДУМОВИ ТА НАСЛІДКИ СУЧАСНОГО РОСІЙСЬКО-СИРІЙСЬКОГО ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНОГО ПАРТНЕРСТВА

Стаття присвячена аналізу основних передумов та причин тісного зближення Російської Федерації та Сирії, а також дослідженню результатів та можливих наслідків втручання Росії у внутрішні справи Сирії, підтримки режиму Башара аль-Асада та виявленню міжнародно-політичних загроз для країн Близького Сходу та світу в цілому у випадку переростання громадянської війни у регіональну, або світову. У науковій праці для досягнення поставленої мети були використані загальнонаукові методи порівняння та узагальнення, а також історичний підхід та спеціально-науковий метод прогнозування політичних подій у регіоні Близького Сходу. Зроблено висновки про значну загрозу військових дій у Сирії для внутрішньополітичної ситуації у Росії та появи терактів у російських містах, а також про можливість припинення операцій і виведення російських військ із території Сирії за умови досягнення домовленості зі США про розподіл сфер впливу в регіоні.

Ключові слова: сирійський режим, стратегічні російсько-сирійські зв'язки, класична асиметрична війна, опозиційні війська, сирійські повстанці, антитерористична коаліція, вторгнення, ІДІЛ, озброєння ПІО.

Ініційоване США повалення режиму Саддама Хусейна в 2003 році та політична трансформація, що почалася в Іраку, поставили під загрозу стабільність сирійського політичного режиму. Крім того, після прийняття резолюції Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй №1559 у вересні 2004 р., уряд президента Сирії Башара Асада зіткнувся з міжнародним тиском через свою майже тридцятирічну окупацію Лівану.

Ці стратегічні виклики призвели сирійський режим до розширення своїх контактів з урядом Росії.

Сучасними дослідниками, що спеціалізуються на дослідженні теми російсько-сирійських відносин та громадянської війни у Сирії, варто виділити наступних авторів: З. Бжезінський, А. Боршевська, Ф. Бродель, І. Валлерстайн, Т. Грем, М. Дойл, Д. Дрезнер, А. Ілларіонов, А. Ірхін, Ч. Капхен, Л. Ліндерберг, Г. Люндстад, Дж. Миршаймер, А. Пар, Дж. Фрідман, С. Хантінгтон та ін.

Метою статті є аналіз основних причин тісного зближення Російської Федерації та Сирії, а також дослідження результатів військової підтримки Росією режиму Башара аль-Асада.

Основні результати дослідження. Вперше зближення російської та сирійської влади було продемонстровано публічно у січні 2005 р., коли Асад прибув із дипломатичним візитом до Москви. Його поїздка мала великий успіх та засвідчувала взаємну прихильність російського уряду і його «найважливішого партнера» на Близькому Сході [1].

Московська зустріч аль-Асада і президента Росії В. Путіна мала тоді кілька відчутних результатів:

– у рамках своєї публічної демонстрації відновлення тісної співпраці зі Сирією, Кремль погодився списати майже три чверті (73%) \$ 13400000000 боргу Сирії з часів холодної війни [2];

– сирійська армія залишалася залежною від зброї радянсько-російського походження, яка становила приблизно 90% усього арсеналу держави [3].